

OSLO ER BYEN MED DE SYV ELVER

ELVER OG BEKKER TILBAKE TIL BYEN

ÅRSMELDING - MARS/APRIL 1999 - 31. DESEMBER 2000

1. INNLEDNING

OSLO ELVEFORUM har som formål å verne om byens blågrønne nett av bekker og elver fra Marka til Fjorden.

Oslo Elveforum er et kompetanse- og kontaktsenter for frivillige arbeidsgrupper for hver Oslo-elv. Historielag, velforeninger og andre interessegrupper har deltakere i elvegrupper som arbeider for "sitt" vassdrag i samspill med bydelene og berørte kommunale etater. De henter frem historien om bruk av vassdraget, kunnskap om tilstanden nå og om livet i vannet og langs elv og bekk..

De støtter arbeidet med rydding og rensking, tilgjengelighet og turstier - og hjelper kommunen med å håndheve verne- bestemmelsene for det grønne arealet langs elver og sidebekker. Flere steder er det forslag om å hente frem i dagen nedgravde elver, bekker og dammer - og å restaurere skadede tjern og våtmarksområder. Åpent, friskt vann gir liv og luft til bymiljøet.

2. BAKGRUNN

Ved starten av det 20.århundret var elver og bekker trivelige trekk i byen . Ikke alltid så rene og velluktende, men de var der - som en del av hverdagen og virkeligheten, til å leve med og til å leke langs.Men ikke uunnværlige.

Skulle grunnen beredes for baner og bygninger og nyttige samfunnsbehov, var det greit å legge dem i rør og gjemme dem bort. "Bare ta og grav dem ned!" sa byggmestre og byråkrater.

På kart over det blågrønne nettet ble det mer og mer rødt i for å markere 'bortebekker og vekke- elver'. Kanskje et stopp-varsel ? Det ble tydeligere utover i 70-årene. Myndigheter og menigmann begynte å føle uro og savn. "Fordeler og mottrekk ved lukking av bekker" ble et tema.

I 1977 ble det opprettet en bredt tverrfaglig VANNVERNGRUPPE med deltakere fra Brannvesenet, Byplankontoret, Helserådet, Park- og idrettsvesenet, Renholdsverket, Skogvesenet, Tek. Rådmanns kontor og Vann- og kloakkvesenet. Gruppen samlet kreftene og innsynet fra alle etater og arbeidet seg etter hvert fram til en felles forståelse av nye visjoner.

I 1982 var meningene modnet. Vannverngruppa leverte sitt endelige forslag til et *Miljøpolitisk prinsipp-program for verning av bekker, elver og vassdrag*. Der er visjon og verdisyn myntet ut i krav om at lukking av bekker og elver ikke skal være tillatt, - og at 'anbringelse av bygninger eller andre konstruksjoner nærmere åpne bekker, elver, dammer, tjern og vann enn 20 meter tillates i alminnelighet ikke'.

Det er verd å merke seg det lille forbeholdet. I en kommentar til saken sier Finansrådmannen at "...bestemmelsen om 20 meter på hver side av vassdrag må praktiseres med en viss konduite". Formannskapetets vedtak ble i samsvar med Vannverngruppas forslag, og gruppa fikk i oppdrag "...å vurdere alle vesentlige saker som angår vern og forvaltning av Oslos vannressurser. Dette gjelder også småbekker, dammer og tjern. Det utarbeides vannbruksplaner for Oslo hovedvassdrag. Ljanselv velges som et prøvevassdrag."

Gode ønsker til tross - en del lukking fortsatte. I 1985 blir forslagene fra Vannverngruppa og Formannskapsvedtaket gjentatt og bekreftet av Bystyret, som i desember 1985 gjør bestemmelsene til *vedtekt, knyttet til Bygningslovens § 104*. - Men - dessverre - et nytt forbehold : "Bygningsrådet kan dispensere fra bestemmelsen. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på om arbeidene vil forandre nærområdets karakter og/eller naturmiljø."

Likevel : Gjennom disse vedtakene i 1982 og 1985 ønsket byens ledelse å vende ryggen til den "kloakkeringsperioden " som hadde preget forvaltningen av elver, bekker og dammer i Oslo gjennom 1800- og 1900 tallet fram til 1980-årene - og som hadde ført til at 300 av Oslos 400 kilometer vassdrag var lagt i rør. Fra nå av understrekes at vassdrag er et viktig element i landskapsbildet, som "liver opp og gir grunnlag for frodig vekst". Videre heter det : "Alle vassdrag bør beholdes i økologisk likevekt med en naturlig artsrikdom. Breddene bør være fri for bebyggelse og åpne for publikum." Den omfattende innsatsen som ble satt i gang for å rehabilitere Akerselva ga også positive signaler og håp.

Respekten for og håndhevelsen av 20-metersgrensen syntes likevel ikke å være overvettets stor, hverken hos utbyggere eller folk flest. Altfor mange viste slett folkeskikk og kastet likt og ulikt av søppel og skrot langs vassdragene. Lykkeligvis var det andre som hadde både vett og virkelyst. I februarmøtet 1986 i Bydelsutvalgenes Fellesekretariat lanserte *Boris Hansen* tanken om en **storaksjon langs Alna**. Med fokus på dette vassdraget skulle en markere den offisielle starten på en intensiv innsats med det målet å få et varig søppelfritt Alna-vassdrag.

Vann-og avløpsverket skulle stå for den tekniske gjennomføringen med kartlegging av ryddeområder, transport og ledelse av dugnadsgrupper. Bydelsutvalgenes Fellesekretariatet skulle ha en overordnet koordinerende funksjon, kontakte dugnadsyttere og drive informasjon. Budskapet gikk ut til alle skoler, idrettslag og organisasjoner i Groruddalen. Lokalavis og lokalradio ble brukt. Byens ordfører *Albert Nordengen* og kommunale sjefer oppfordret de over 60 grunneierne til å rydde på sine arealer og ned til elveløpet.

Og så braket det løs! Tre dager i starten av juni 1986 jobbet over 2000 personer i dugnadsgjenger i nesten 10.000 timer. Det var 1088 skoleelever og ca 900 fra idrettslag, korps, kor osv. 50 mann fra Vann-og avløpsetaten og Renholdsverket stilte opp, og i spissen for det hele sto RUSKEN-generalen Boris Hansen. Fra 340 mål elvebredder ble det ryddet nær 2000 kubikkmeter søppel, og 9,8 kilometer bekkeløp ble rensset. - - Og det gikk med 5.800 boller og skolebrød og 4.320 flasker mineralvann !

Liknende RUSKEN-aksjoner ble gjennomført i senere år både i Alna, Ljanselva og andre steder. Befolkningen fikk økende kunnskap om vannets selvrensende evne, når det påvirket av luft og sol. Det var glede over at laksen og ørreten igjen vendte tilbake til "Akerselva, du gamle, du grå" Nye politiske vedtak - Grøntplanen for Oslo (mai 1992) og Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (Kgl.res.10.11.1994) - gjorde sitt til at mange innså at

tiden nå var inne til å ta nye tak for å bidra til at byens blågrønne årenett fra Marka til Fjorden for alvor skulle fram i lyset .

Grunnen var forberedt for et nytt initiativ under slagordet ”Vi tar bekken og elva tilbake til byen !”

2. ELVEVENNENE SAMLER SEG

I brev 23.mars 1999 inviterte stortingsrepresentant Lars Rise en rekke interesserte elvevenner til et samtalemøte i Stortinget den 13.april . I brevet heter det bl a: *”Jeg har gjennom lengre tid tenkt at det ville være fruktbart om det kunne skapes et forum for samtale om hva som kan gjøres for å fremme miljøet omkring Oslos elver. Målet med å kalle sammen folk som er engasjert, er å dele erfaringer , samle aktuell informasjon , øke vår kompetanse og drøfte saker av felles interesse med sikte på rehabilitering av bekker, dammer, elver og vassdrag i Oslo. Oslo kommune har begynt å endre politikken som gikk ut på å skjule mest mulig av elvene i rør og under fyllinger og overbygg. ”*

”Proessen med å åpne opp bekker og elver går imidlertid langsomt, og et elveforum kan fungere som en pådriver. I EUs turistcharter er Norge benevnt som Europas grønne lunge, og hovedtyngden av turistene som kommer hit, benytter Oslo som innfallsport. Det er derfor av stor betydning at også vår by fremstår med flest mulig av sine grønne lunger intakt. Oslo burde snart kunne ta opp konkurransen med Bergen og lansere ”byen med de syv elver”.

På møtet innledet Tor Holtan-Hartwig fra Miljøprosjekt Ljanselva om statens vernebestemmelser for Oslovassdragene , om Oslo kommunes politikk på dette område og om det konstruktive samarbeid som var etablert med kommunen og bydelene.

I samtalen som fulgte, ble det gitt mange interessante opplysninger om aktuelle tiltak for å rehabiliterer Oslos elver.

Det ble også meldt interesse for å komme i gang med aktivitet omkring de tre elvene som ennå ikke hadde egne

arbeidsgrupper: Frognerelva, Hoffsbekken og Mærradalsbekken.

- Hver for seg er Vann- og avløpsetaten, Friluftstetaten og Oslo skogvesen tjenlige samarbeidspartnere for frivillige prosjektgrupper på de ulike sektorer. **I Oslo mangler vi imidlertid en en kommunal instans der en kan drøfte helhetlige spørsmål som gjelder det samlede vannmiljøet.**

- Svein Andersen, Miljøforeningen Akerselvas Venner og Tor Holtan-Hartwig ble bedt om å forfatte et brev til byråden for miljø og samferdsel, Merete Agerbak Jensen for å få respons for tanken om et mer konsentrert grønt hovedstadsprosjekt knyttet til byens syv elver - og etablering av et dialogforum i nær kontakt med Oslo kommune. Etter en konstruktiv samtale med miljøvernleder Guttorm Grundt fikk vi positiv respons på vårt brev 14.05.1999. Avdelingens medarbeider Signe Nyhuus ble utpekt som kommunens spesielle kontakt til den samtalegruppen som senere fikk navnet Oslo Elveforum.

I forståelse med byråden fikk vi støtte for tanken om å søke en fast kontaktperson i hver av de berørte etater og i bydelene. Dette har gitt som resultat at følgende (pr. årsskiftet 2000/01) er kontakter til Oslo Elveforum og deltar i forumets halvårlige informasjons- og drøftingsmøter:

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel: Signe Nyhuus og Ruskensekretariatet: Kjellaug Løken.
Vann- og avløpsetaten: Helene Gabestad/Terje Nordeide
Friluftsetaten: Steinar Helgesen

Helsevernetaten: Kjell Sandås
Byantikvaren: Ingun Holm
Plan- og bygningsetaten: Ivar Andreas Høivik.

De fleste elvegruppene har nær kontakt med en eller flere av bydelene som sogner til vassdraget.

Vi har registrert betydelig og stigende interesse for Oslo Elveforums arbeid i byens politiske miljø. Ikke minst har vi merket oss den høyst aktuelle formuleringen i tre-partibyrådets tiltredelseserklæring 29.11.2000 om at **Oslos syv elver skal åpnes** hvor det er mulig og at **områdene rundt rustes opp** slik at de fremstår som **grønne drag i byen.**

3. OSLO ELVEFORUM ETABLERER SEG MØTER I RÅDHUSET 11.OKTOBER 1999 OG 23. FEBRUAR 2000

På det første av disse møtene - i Stranger-rommet i Rådhuset - gjorde Signe Nyhuus fra byrådssekretariatet for miljø og samferdsel rede for Oslo kommunes byøkologiske program, vedtatt av bystyret 15.12.1998. - Hun la særlig vekt på målene for arbeid med elver, bekker, vann og dammer.

Hjalmar Eide fra Indre Oslofjord laks- og sjørretutvalg gjorde rede for aktuell strategi for å gjøre indre Oslofjord til "sjørret- og laksevann". - Representanter for elvearbeidsgruppene rapporterte om situasjonen for elvene.

- Samtalen som fulgte konsentrerte seg om to spørsmål:

- Hvordan kan et frivillig elveforum samarbeide med kommunen om dens blågrønne profil?

- Hva kan vi gjøre for å hjelpe fram en solid støttebevegelse, der barn, unge og voksne - med utgangspunkt i bl a bydel, velforening, skole, barnehage - bidrar til å verne og rehabilitere Oslos elver, bekker, vann og dammer?

- Finn A. Gulbrandsen, Østensjøvannets Venner la fram notatet Biologisk mangfold (23.02.2000) med forslag til regler for rydding langs elver, vann og bekker for å øke/bevare det biologiske mangfoldet.

- Lars Rise, som på det tidspunkt var Regjeringens fraksjonsleder i Stortingets miljøkomite, sa seg interessert i innspill til et blå-grønt prosjekt "*som bygger opp om Oslo som bærekraftig by og som kan forsvare en plass på statsbudsjettet.*"

Som reaksjon på denne utfordringen utarbeidet Hjalmar Eide og Tor Holtan-Hartwig - med utgangspunkt i et omfattende grunnlagsmateriale fra Eide - en søknad om statsstøtte med tittelen **SYNGLIGGJØRING AV RENT VANN I VASSDRAGENE I INDRE OSLOFJORD** (12.11.1999). Søknaden ble stilet til Miljøverndepartementet og kopi sendt Stortingets miljø- og energikomite.

Komiteen fant saken støtteverdig og fant plass til kr. 500 000 for terminen 2000, formelt plassert på Riksantikvarens budsjett - og forutsatte samtidig at departementet ville sørge for ytterligere støttemidler fra kapitler som omfattet naturvern, vannmiljø og frivillig arbeid. Dermed var det økonomiske grunnlag for Oslo Elveforum etablert.

På neste møte 23.02.00 i Rådhuset kunne møtelederen konstatere at Oslo Elveforum nå for

alvor setter bena under seg og vil bidra til at hovedstadens blå-grønne årenett kommer mer i fokus både i opinionen og politikken. Hjalmar Eide ble takket for godt forarbeid og oppfølging av statsstøttesøknaden.

Helene Gabestad fra Vann- og avløpsetaten gjorde rede for etatens arbeid helt fra den tid vassdragene fungerte som åpne kloakker, med den følge at publikum vendte seg bort og mistet interessen for de uappetittlige vannveiene. Det førte til at de fleste bekker ofte ble lagt i rør helt fram til 1970-tallet..

Formannskaps- og bystyrevedtakene i 1982 og 1985 satte fart i et stort overvåkings- og saneringsprogram, og utover i 1990-årene kunne en registrere betydelig bedre vannkvalitet i Oslo-vassdragene.

Vann- og avløpsetaten har nøyaktige kart som viser hvor alle de 300 km nedgravde bekkene ligger.

Til møtet forelå notatet "**Elva tilbake til byen**" som et orienterings- og idedokument til hjelp særlig for nye elvegrupper. (Vedlagt)

4. OSLO ELVEFORUM BYGGES VIDERE UT -FIRE NYE GRUPPER STARTES OPP

I tillegg til eksisterende grupper for Lysakerelva, Akerselva, Alna/Alna ut i dagen i Middelalder-Oslo, Østensjøvannet og Ljanselva ble det i løpet av våren 2000 startet opp grupper for **Mærradalsbekken** med kontakt til **Røa bydel**, **Hoffselva** med kontakt til **Ullern bydel**, **Frognerelva** med kontakt til **Vinderen og Sogn bydeler** og **Hovinbekken** med kontakt til **Bjerke bydel**. Interesserte representanter for **Ellingsrudelva** ble kontaktet høsten 2000 med sikte på videre forbindelse til **Høybråten Vel, Furuset bydel og Lørenskog kommune**. - Dermed var elvenettverket Oslo Elveforum praktisk talt ferdig etablert. (Se fortegnelsen over deltakerne i **vedlagte** oversikt pr. januar 2001.)

På møtet den 23.02.2000 ble følgende valgt til å koordinere og lede virksomheten i Oslo Elveforum.

Styret konstituerte seg slik (personlige vararepresentanter i parentes):

Tor Holtan-Hartwig, leder - (Hjalmar Eide)
 Boris Hansen, nestleder - (Karsten Sølve Nilsen)
 Albert Nordengen - (Sigurd Tønsberg/Tallak Thorleifsson)
 Per Henrik Bache, kasserer og leder for internettgruppen - (Knut Vadholm)
 Svein Andersen - (Ingrid Nissen)
 Marit Lillesveen - (Kjell Fr. Jacobsen)

Rune Sæthren og Tor Hammer ble anmodet om å bekrefte valget.

Til **internettgruppen** ble også valgt: Karsten Sølve Nilsen, Rune Sæthren, Svein Andersen/Ingrid Nissen.

Internettadressen er: www.osloelveforum.org

En logo for Oslo Elveforum er laget i samarbeid med Skolen for grafisk design.

Det er etablert **samarbeidskontakt til Oslo og omland friluftsråd**, Nedre Vollgt. 9, 0158 Oslo, (T.22 41 68 80)

Her holder også Oslo Elveforum sine styremøter.

I løpet av året 2000 er det holdt fem styremøter: 16.03, 27.04, 07.06, 12.09 og 21.11, og behandlet 46 saker.

Høstens forumtreff fant sted 17.10 i Norsk Teknisk Museums lokaler på Kjelsås. Referat fra dette møtet **vedlegges**.

5. OSLO ELVEFORUMS ARBEIDSREDSKAPER - INFORMASJONS- OG IDEHEFTE

For å styrke elvegruppene i deres daglige virksomhet har vi bl a samlet en rekke aktuelle

- **grunnlagsdokumenter** som viser offentlige mål og bestemmelser som gjelder for elvene,
- **aktuelle lister** med navn på institusjoner og enkeltpersoner som kan svare på spørsmål om vann, vassdrag, kulturminnevern og miljøvern,
- **forslag til regler for rydding langs vassdrag** og -
- **ideer om høvelige initiativ** vis a vis de som har ansvar for uhjemlet bygging, utfylling og forsøpling langs vassdragene.

Stoffet er samlet i et 40 siders "Informasjons- og idehefte for arbeid med Oslo-elvene". Hftet kan også med fordel nyttes av bydelsadministrasjoner, i lokalt velforeningsarbeid, i skolens opplæring og av andre som ønsker å gjøre en innsats for vern og rehabilitering av elver og bekker. Hftet, som foreløpig har et visst internt preg, vil etter en tids bruk bli omarbeidet til hjelp i en videre sammenheng.

6. ØVRIGE SAKER OSLO ELVEFORUM HAR ARBEIDET MED

Oslo Elveforums **utadrettede virksomhet** kan naturlig grupperes i følgende tre områder:

- **Informere om** Oslos blågrønne årenett fra Marka til Fjorden - natur, historie, kulturminner.
- **Engasjere frivillige krefter** i samarbeid med kommunens etater, bydelene og næringslivet om tiltak for vern og rehabilitering av Oslo-vassdragene, herunder elver, bekker, vann og dammer.
- **Bidra til planlegging og iverksetting av fysiske og andre aktuelle tiltak.**

Oslo Elveforum har i sitt første arbeidsår bl a engasjert seg i følgende saker:

* Markering av Verdens vanddag 16.mars 2000 ved en **befaring med representanter fra Stortingets miljø-og samferdselskomite**, der byråd Merete Agerbak Jensen og representanter fra fylkesmannen i Oslo og Akershus og kommunale etater i Oslo deltok Vi besøkte Ljanselvas, Alna og Akerselvas utløp og Frognerelvas løp sør i Frognerparken. Hensikten med befaringen var å vise positive og negative sider ved Oslo kommunes behandling av elvene opp til nå.

* Under Oslo kommunes miljødager i juni deltok Oslo Elveforum i **elvemarkering** 8. juni langs Hovinbekken og 18.juni med **fugletur** ved Østensjøvannet.

* 2000 årsutgaven av **Oslo byleksikon** inneholder mer stoff enn tidligere utgaver om Oslos elver. En rakk såvidt å sikre Oslo Elveforum omtale i artikkelen om Oslos elver idet boken gikk i trykken.

*Oslos elver har allerede fått en ganske stor plass på **internett**. Siktemålet her er primært å

hjelp til med stoff for den oppvoksende slekt.

Informasjon om mulig gjenåpning av bekker i Oslo er fokusert betydelig ved landskapsarkitekt **Espen Aune Evensens hovedoppgave "Gjenåpning av bekker i Oslo" - med vekt på Hovinbekken**. Oslo Elveforum har gått inn for å gjøre denne oppgaven kjent for flere i løpet av våren 2001.

* Et dokument med tittelen "**Biologisk mangfold - forslag til regler for rydding langs vassdrag**" er sendt berørte etater våren 2000, uten at vi til nå har mottatt reaksjon.

* For bevaring av den blå-grønne infrastrukturen i Gjersrud-Stensrud området i Søndre Nordstrand - det siste, store utbyggingsområdet i Oslo - har OE engasjert landskapsarkitekt Ida E. Hvoslef til å lage en betenkning om **hensyn til vannmiljøet ved planleggingen av den nye bydelen**.

* I en fyldig uttalelse til utkast til bystyremelding om friluftsliv og idrett har Oslo Elveforum pekt på - behovet for at Oslo kommune **legger opp til en tverretattlig planlegging** for den blågrønne infrastruktur som omfatter elver, bekker, arealer langs vassdragene og øvrige grønt-og turarealer - og - at **det uorganiserte friluftslivet** som også representerer en viktig del av den fysiske fostring, **må tildeles en forholdsvis større andel ressurser i sammenligning med den organiserte idrett**.

Det er i denne sammenheng viktig å merke seg at en tverretattlig organisering av den kommunale planlegging på dette området rimeligvis vil inspirere friluftsliv- og miljøverninteressene til en mer helhetlig, samlet og slagkraftig opptreden vis a vis kommunen. Sett fra en samfunnsmessig synsvinkel vil dette utvilsomt være ønskelig, og derfor en aktuell politisk oppgave å løse.

* **Hvordan skal vernebestemmelsene** som gjelder for arealet langs elver og bekker **håndheves**? Dette er såvidt vi har erfart, et vanskelig og innviklet saksområde. Oslo Elveforum er meget opptatt av å bidra til å finne framgangsmåter som bedrer de uholdbare forhold som i dag synes å eksistere. En innsats av frivillige krefter som fungerer som "øyne og ører" for det offentlige, som også må skjerpe sin innsats, vil trolig være en vei å gå. Oslo Elveforum vil følge opp saken i 2001.

7. RAPPORTERING FRA ELVEGRUPPENE

* **Miljøprosjekt Ljanselva** rapporterer om fullføring av undervisningsvideoen "En stripe natur" om forskjellige aktiviteter i dette vassdraget, - om fullført bygging av fisketrapp øverst i kulverten i Liadalen, - premiere på Kruttverkspillet,- et vandrespill med motiver fra Liadalen 1884, - ferdig forprosjekt om skilting langs elva - og igangsatt rehabilitering av den gamle Sagdammen ved Skullerud. Ved årets ryddedugnad samlet ca 700 barn, unge og voksne inn vel 4000 kg søppel.

* **Østensjøvannets Venner** har tatt initiativ til et prøveprosjekt for å rehabilitere deler av bredden ved to parseller øst og vest i vannet for å hindre erosjon.

* **Alnagruppen** fortsetter sin mangeårige virksomhet med å ha tilsyn med vassdraget, bedre vann-kvaliteten, rydde langs breddene og holde øye med fare for utslipp og 'nærgående' byggevirksomhet. Gruppen holder kontakt med aktive lokale grupper i Groruddalen.

* **Arbeidsgruppen "Alna ut i dagen ved Middelalderbyen"** : Det langsiktige målet er at Alna blir lagt tilbake til Lodalen og Gamlebyen. Vi aksepterer en løsning som gir et noe endret elveløp i forhold til det opprinnelige løp. - På kort sikt vil gruppen arbeide for at kostnadene ved å legge Alna tilbake blir utredet. Gruppen vil videre arbeide for at grunneiere og offentlige myndigheter i all arealplanlegging legger til rette for en tilbakeføring ned mot

Bispevika gjennom det nyåpnede vannspeilet ved Middelalderbyen.

***Hovinggruppen** rapporterer om oppdagelsestur for skoleklasser og andre interesserte langs Hovinbekken under Oslos miljødager i juni, - presentasjon på Årvoll gård av Espen Aune Evensens hovedoppgave, - flere lysbildeforedrag om Hovinbekken og dens historiske omgivelser i Vann- og avløpsetaten, Bjerke og Hovin bokkaffeer og i Bjerke Folkeakademi, - deltakelse i Bjerke bydels LA-21-prosjekter med Hovinbekken som prioritert satsingsobjekt - og om deltakelse i Økern Vel's pågående aksjon for opprustning av "Granern"-området langs Hovinbekken på Risløkka.

* **Miljøforeningen Akerselvas Venner** arbeider med å gjøre elva og de tiliggende områdene mer tilgjengelige både fysisk og kunnskapsmessig. **Fugleprosjektet** - et kunnskapshefte om fuglebiotopene langs elva i regi av Ingerid Nissen er tilnærmet ferdig. Tidligere er heftet **Botaniske diversiteter ved Akerselva** produsert. De tenker seg en serie slike kunnskapshefter.

I løpet av året har MAV sendt ca 10 velbegrunnede høringsuttalelser til de ansvarlig instanser om uheldig utbygging langs elva. Det dreier seg særlig om reguleringsaker og konsekvensanalyser (Seilduken - Hausmannskvartalet - Waldemars Hage - Jacobskirken - Kornsiloen og Nydalen). Are Eriksen har tatt de tyngste takene i dette arbeidet. Man savner sterkt en tilgang til juridisk kompetanse i mannjevningen med tunge utbyggere.

***Sogn-Frognereelv-gruppen** har satsset på gjenåpning av Gaustadbekken gjennom et rehabilitert grøntdrag i dalen. Sammen med Blindern Vel har Oslo Elveforum bekostet en faglig utredning fra Institutt for Byutvikling (In'By), som viser mulighetene for å gjenskape bekkeløp og tursti i kombinasjon med de statlige byggebehovene i Gaustadbekkdalen.

Gruppen går også inn for tursti med trapp langs Vinderenfossen og videre mot Ringveien. I uttalelser til Fylkesmannen har gruppen pekt på faren for forurensing av vassdraget fra bygging av tunnel for T-baneringen. I gruppen deltar velforeninger og historielag, som av egen drift har laget kulturminnekart for bydelene Sogn og Vinderen .

* **Hoffselva-gruppen** startet opp i mars 2000 og har valgt å arbeide mest med elveløpet nedenfor Smestaddammen. De vil prøve å skaffe oversikt over planter, dyr og mineraler langs elva og kjennskap til bedrifter med eiendommer grensende til elva. Fellesdata fjernet på vår oppfordring et gjerde som to helt ute i elva. Skolene oppmuntres til å bruke vassdraget i undervisningen, og Smestad og Skøyen skoler har fått støtte til utstyr for prøvetaking og forskning.

En habitatsvurdering av fiskemulighetene nedenfor Hoffsdammen er gjennomført (rapport i mars 2001). Gruppen følger med i byggeplanene ved varemessen, på Skøyen busstasjon og i planer om boligutbygging nær bekketkrysset Hoffselva/Makrellbekken .

* **Mærradalsbekk-gruppen** kom også i gang våren 2000 med deltakere fra frivillige organisasjoner, skoler, historielag, Røa Vel, Røa bydelsadministrasjon og Bydelsutvalget. Skolene kartlegger bekken og området rundt. For å studere forholdene i dag og mulighetene for rydding og rehabilitering av bekkeløpet har gruppen hatt møter med Friluftsetaten, Vann-

og avløpsetaten og Plan- og bygningsetaten - og en vandring langs bekken med Helsevernetaten. Gruppen har også et ønske om å se på mulighetene for å gjenåpne bekken i Hovseterdalen.

*** Fagrådet for Lysakerelva**

I år 2000 har fagrådet beskjeftiget seg med bl.a. kloakkforurensning fra Bærum kommune i nedre del av Lysakerelva - og med utslipp fra det store VEAS-overløpet utenfor Sollerud. Elever fra Sollerudstranda skole har tatt vannprøver og har fått disse analysert ved Næringsmiddeltilsynet. De har på denne måten påvist kloakkutslipp fra Bærum. Da omfanget av utslipp har vært spesielt stort det siste halvåret, har Sollerudstranda skole varslet miljøvernet hos Fylkesmannen.

Natur- og miljøgruppa har på oppdrag fra Bærum kommune også dette året foretatt en opprydding av den nedre delen av Lysakerelva. - Det ble solgt 92 fiskekort, og skolen mottok 57 fangstmeldinger innen fristens utløp. Det ble fanget 7 laks og 29 sjøørreter. Tallet på fanget fisk ville vært betydelig høyere om den nedre delen av elva hadde vært bedre tilrettelagt for fritidsfiske. Skolen vil derfor forsøke å bedre forholdene for klepping og håving i dette området i fangstsesongen.

Da det nå ser ut til at Lysakerelva vil kunne få enda bedra vannføring, vil fagrådet forsøke å utrede hvilke konsekvenser en eventuell videreføring av laks og sjøørret forbi Fåbro-fallet vil ha. Fagrådet er svært opptatt av at et slikt tiltak ikke skal ødelegge barns muligheter for fritidsfiske.

Gjerdet som er satt opp ved asylmottaket ved Lysaker, skaper problemer for fiskerne. Skolen vil ta dette opp med Thon-gruppa og Bærum kommune.

8. OVERSIKT OVER AVSATTE PROSJEKTMIDLER 2000:

- Nettverksorganisering av frivillig virksomhet i Groruddalen (12 000).
- Produksjon og fremføring av Kruttverkspillet - et vandrespill om en hending i Liadalen/Ljanselva1884 (18.000)
- Fugleregistreringsprosjekt i Akerselva (20 000).
- Gjenåpning av Gaustadbekken i traseen for Blinderdiagonalen, en utredning ved IN'BY på oppdrag fra Blindern Vel og Oslo Elveforum (35.000).
- Oppvekstvilkår for fisk i Hoffselva (20 000)
- Informasjon om mulig gjenåpning av bekker i Oslo (50 000)
- Gjersrud-Stensrud-utbyggingen, En utredning om hensyn til vannmiljøet (50.000)
- Undersøkelse Gjersjøelva, gml.trekonstruksjoner (15 000)
- Reparasjon av erosjonsskader ved Østensjøvannet (sum uavklart)
- Utstyr til elvearbeid for Hovseter og Skøyen skoler (30 000) med forbehold.
- "Naturen som lærebok", Oslo og omland friluftsråd, med vekt på skoler ved Østensjøvannet og i Mærradalen (20 000). I tillegg kommer kr. 50 000 av Ljanselvamidlene på Friluftsetatens budsjett år 2000 til dette prosjektet som vil omfatte alle skolene i byen.

Oslo i mars 2001

Tor Holtan-Hartwig

Boris Hansen

Albert Nordengen

Vedlegg : Notatet ”[Elva tilbake til byen](#)”

Referat fra høstmøtet i [Oslo Elveforum 17.10.2000](#) i Norsk Teknisk Museum

[Adresseliste](#) Oslo Elveforum

Oslo Elveforum

Webmaster: [besteper](#) © 2001 phb --- 7 august 2001 rev 3